

Roger Federer (1981-)

„Je milé být důležitý, ale ještě důležitější je být milý“

aneb

Příběh tenisového šampióna jako „globální celebrity s lidskou tváří“

Světová jednička, nejslavnější a nejúspěšnější tenista všech dob - sedmnáctinásobný grandslamový šampión, rodák z Basileje Roger Federer.

Na zodpovězení pro fanoušky děsivé otázky, jak bude vypadat „bílý sport“ bez Rogera Federera, si nejspíš ještě pár let počkáme, už dnes ale s jistotou můžeme tvrdit, že přinejmenším jeho současnou podobu do značné míry definoval. Federer, přezdívaný Mr. Tenis, totiž vyvedl „sport gentlemanů“ v minulých dekadách ze slepé uličky a to jak svým uměním na kurtu, tak vystupováním mimo něj, díky čemuž se stal uznávaným sportovním vyslancem. Jako první Evropan navíc dobyl americký trh a vybudoval si renomé globální celebrity, není proto divu, že se jej mladší soupeři snaží napodobit a následovat. Spousta jeho rivalů mu může jen závidět milióny fanoušků, kteří se na jeho zápasech prezentují tenisovými kšiltovkami s iniciálami „RF“, stejně tak švýcarskými vlajkami, transparenty a v neposlední řadě skandováním „C'mon Roger!“¹

Učňovská léta, cesta na vrchol

Roger Federer držel poprvé tenisovou raketu ve třech letech a už od té doby se u něho projevil sportovní talent. Již od mládí byl velice soutěživý a každou porážku nesl těžce. I přes svou hyperaktivitu, díky které vyzkoušel několik sportů, nakonec zvítězil tenis. Veškeré „tenisové finesy“ se naučil velmi rychle imitovat od svých trenérů i rodičů. Avšak i přes jeho obdivuhodný talent mu k nastartování hvězdné kariéry dělala problém psychika. Když na kurtu přišla krize, své nezdary dával najevo házením raketou a nadáváním sebe sama. Tohoto mladého bouřliváka ovládly emoce už po jediné nepřesnosti. Svého talentu si byl velice vědom, ale vidina dokonalosti mu nedovolila

¹ BÁRTA, Miroslav a Martin KOVÁŘ. *Lidé a dějiny*. 2017, s. 832

akceptovat jediný nepovedený úder. Jeho vlastní motto, kterým se od juniorských let řídí zní: „Člověk by měl hrát naprosto perfektně“.²

Sportovní talent je jedna věc, ale cesta k dokonalosti také vyžaduje tvrdou práci a ta jak sám přiznal mu příliš nevoněla. Díky svému talentu, který mu k výhrám nad soupeři v mládežnických kategoriích stačil, jen těžce hledal cestu k tvrdému drilu.

Patnáctiletý Federer byl poprvé spatřen švýcarským novinářem Reném Staufferem na juniorském turnaji. Novináře by nikdy nenapadlo, že by takovému bouřlivákovi s minimem disciplíny někdy věnoval byť jen jediný článek a už vůbec ho nenapadlo, že má před očima budoucího krále tenisu. O dva roky později už nového šampióna wimbledonské juniorky za rok 1998 zpovídal přímo v „chrámu bílého ticha“, se ale začínalo spekulovat o tom, zda tento mladík, který se ještě téhož roku zúčastnil okruhu ATP a v následující sezóně se dokázal dostat ze třístého místa světového žebříčku na 64. pozici, dokáže využít svůj potenciál.

Když se ve dvaceti letech dostal mezi špičku hráčů světa, začaly se objevovat jeho nedostatky ve formě psychické nevyrovnanosti a slabé fyzické kondice, kterou od počátku své kariéry maskoval talentem. Najal si tedy do svého týmu bývalého hráče a ledově klidného trenéra Petera Lundgrena a kondičního poradce Pierra Paganiniho, aby mu pomohli překonat šňůru 21 porážek v řadě v prvním kole z 38 turnajů.³

Výsledek na sebe nenechal dlouho čekat. V lednu 2001 vyhrál Roger Federer v Miláně svůj první titul, do tenisových kronik a povědomí veřejnosti se s definitivní platností ale zapsal až v červnu ve Wimbledonu, když při svém prvním vystoupení na centrálním dvorci vyřadil v osmifinále sedminásobného šampióna Peta Samprase, útočícího na pátý titul v řadě.⁴

Do ročníku 2003 byl veřejností vnímán jako favorit, avšak po vyřazení z Australian Open a French Open se na něj snesla obrovská vlna kritiky. Psalo se „Ztroskotání lodě

² BÁRTA, Miroslav a Martin KOVÁŘ. *Lidé a dějiny*. 2017, s. 834

³ Tamtéž, s. 835

⁴ Tamtéž, s. 835

v klidných vodách“ a to i přes to, že o rok zpět patřil k největším atrakcím světového tenisu. Náhle pod vedením trenérů přišlo zlepšení, ale na grandslamových turnajích nedokázal prodat své schopnosti byt' měl podle kritiků všechny předpoklady na získání titulu. Celý svět mu neustále připomínal, že mu chybí vyhrát grandslamový turnaj a stát se nejlepším hráčem.

Porážka z Paříže byla poslední krutou bolístkou, kterou Roger Federer utrpěl. O měsíc později ve wimbledonském finále, diváci i novináři vítali nového skromného šampiona, který si podmanil tenisový svět. Lidé ho totiž neuznávali jen jako tenisového šampiona, ale především jako člověka. Nový hrdina na večeri šampionů potvrdil, že z něj spadl obrovský tlak a je připraven naplnit svůj sen o tenisové dokonalosti.⁵

Nejlepší tenista všech dob a globální celebrita

O půl roku později získal triumf na Australian Open, při kterém ho sledovaly miliony fanoušků a splnil si tak sen stát se světovou jedničkou. Tuto trofej oslavil jak jinak než slzami v očích. Díky Federerovi tenis získal nového lídra, který přilákal větší sledovanost oproti konkurenci jiných sportů, ale začal být i více atraktivní pro sponzory. Stejně jako měl golf nebo basketbal své hvězdy - Tigera Woodse a Michaela Jordana, čekal tenis na Rogera Federera. Během pěti let získal 14 grandslamových titulů a třikrát zvítězil na Turnaji mistrů.

Díky své lidskosti a neporazitelnosti ohromil srdce fanoušků i věčně nespokojených novinářů. *„Ze začátku jsem měl z novinářů strach a čekal jsem, jak o mně budou psát špatně. Kladl jsem si otázku: Proč si s nimi mám povídat? Ale tam jsem pochopil, že média nám hráčům můžou zlepšit image - a my jim na oplátku můžeme nabídnout zajímavé příběhy“*⁶ Na tiskových konferencích poskytoval rozhovory v angličtině, francouzštině i němčině, a díky tomu si podmanil starý kontinent s mikrofonem místo rakety. Na americký trh prorazil až když triumfoval na čtyřech hlavních amerických podnicích, včetně US Open, kde mu po finále přišel na hřiště složit poklonu bývalá světová jednička André Aggasi. Díky tomuto gestu mu předal žezlo k srdcím amerických diváků i trhu: *„Roger je*

⁵ BÁRTA, Miroslav a Martin KOVÁŘ. *Lidé a dějiny*. 2017, s. 836

⁶ Tamtéž, s. 837

*nejlepší, proti komu jsem kdy hrál*⁷ Nejspíše tato pochvala mu pomohla k získání Cartierovy ceny, což je obdoba filmových Oscarů, která je udělována novinářskou obcí nejlepšimu sportovci světa.

Cílem marketingových koncepcí nadnárodních korporací bylo získat tvář šampiona, který je úspěšný nejen na poli sportu, ale také v osobním životě. Roger, vyznávající fair play s image gentlemana bezpochyby tento cíl splňoval. Po americkém tažení, se jméno Federer neobjevilo ani v seznamu padesáti nejbohatších sportovců světa. O rok později podepsal smlouvu s IMG, díky které se vyhoupl do první desítky a posléze se mohl pyšnit titulem sportovec s nejvyšším příjmem z reklam⁸

Světové jedničky scházel na kurtu soupeř, který by do hry vrátil dramatickou zápletku, která se za éry švýcarského mistra zcela vytratila. Jako rival se objevil Rafael Nadal a tuto skutečnost přijalo miliony fanoušků s obrovským nadšením. Roger Federer se až do roku 2008 nepřemožitelně držel na tenisovém trůnu a asi v nejkrásnějším zápase v historii tenisu, v deváté hře páté sady, na dvorci v All England Clubu, Rafael Nadal porazil světového šampiona. Pro diváky byl však neustále světovou jedničkou.

Tenisový svět ovládla tzv. Velká čtyřka ve složení Rafael Nadal, Novak Djoković a Andy Murray. Tito Federerovi mladí vyzyvatelé, kteří společně s ním obsazují první příčky světového tenisu, neustále usilují o překonání jeho grandslamových rekordů. Nyní Roger skutečně zaostává za mladšími kolegy, avšak v jeho lásce k tenisu a pozornosti, kterou věnuje druhým ho s největší pravděpodobností nikdy nepřekonají. Díky tomu se stal jak živoucí legendou, tak tenisovým vyslancem se vzorem moderního sportovce.⁹

Vyslanec, jakého sportovní svět nepoznal

Současný sport je pokrytecký, sobecký a zkažený penězi. Postrádá morální hodnoty a místo coubertinovského hesla „Není důležité zvítězit, ale zúčastnit se“ se řídí mottem „vítěz bere vše“. Sportovní ikony jsou v honbě za tituly často schopny podřídít vše a neštítí se zvítězit ani za cenu podvodu, k čemuž jim postmoderní svět poskytuje nespočet možností

⁷ BÁRTA, Miroslav a Martin KOVÁŘ. *Lidé a dějiny*. 2017, s. 838

⁸ Tamtéž, s. 838

⁹ Tamtéž, s. 839

*od zakázaných prostředků na zvýšení výkonnosti až po technologický doping. Penězi se nechají snadno zkažit a své bohatství vystavují na odiv namísto toho, aby se staly inspirací pro mladé sportovce.*¹⁰ Dle Pierra de Coubertina může mít sport škodlivý či blahodárny vliv. Může vyvolat chamtivost, ale také rozvíjet čest a spravedlnost.

Od začátku kariéry Rogera Federera bylo hned jasné, jaký dopad bude mít na jeho osobu. Tento rodák ze Švýcarska, který už od mala cestoval s rodiči po světě, kde viděl, jak žijí ostatní lidé si uvědomil, jaké má štěstí, že veškerý svůj volný čas může díky podpoře rodiny věnovat sportu, který miluje. Když jako dvaadvacetiletý poprvé zvítězil ve Wimbledonu, založil proto Nadaci Rogera Federera se sídlem v jihoafrickém Bootmingenu, která má na starosti mládežnický sport a chudé děti bez možnosti vzdělání v Africe. Přes svou nadaci by rád vrátil něco těm, kteří mají nejméně.

Své vize bral velice vážně a to i přes to, že nepatřil mezi nejbohatší tenisty a už vůbec ne mezi nejbohatší sportovce světa. Svou štedrost a osobitý charakter dokazoval přispíváním na humanitární pomoci při různých světových katastrofách. Zprostředkoval několik exhibicí s nejlepšími tenisty světa včetně žen, které při jedné z nich přímo v hledišti vybírali od diváků peníze na pomoc obyvatelům Indonésie, kde tsunami pohřbila 200 tisíc lidí. Konečná výše byla více jak 18 tisíc dolarů a to bez zisku ze vstupenek.¹¹

Vstřícnější osobu ve „sportu gentlemanů“ si tenisový funkcionáři nemohli přát. Roger Federer byl nejlepším vyslancem v dějinách tenisu. I přes velkou časovou vytíženost neměl problém trávit přes sto hodiny rozhovorů ročně s partnery ATP (organizace sdružující tenisové profesionály hrající na mezinárodní úrovni). Byl velice hrdý, že mohl podporovat tenis a sport a to nejen jako hráč tenisu, ale jako prezident Hráčské rady, kterým byl šest let. Doufal, že budoucí světová jednička se bude chovat stejně. Tvrdil, že až půjde do důchodu, tak chce vidět tenis v lepším stavu než za své hráčské éry. Za bezmála dvě desetiletí dokázal porazit každého ze svých soupeřů a získat všechny nejslavnější tenisové trofeje. Byl označován za živoucí legendu a nejlepšího hráče všech dob.¹²

¹⁰ BÁRTA, Miroslav a Martin KOVÁŘ. *Lidé a dějiny*. 2017, s. 841

¹¹ Tamtéž, s. 842

¹² Tamtéž, s. 843